

Základní škola sv. Voršily v Olomouci

Aksamitova 6, 772 00 Olomouc

Josef Mengele

Závěrečná práce

Autorky: Eliška Solovská a Lucie Tomečková

Třída: IX

Vedoucí práce: Martin Nešpor

Olomouc 2017

OBSAH

ÚVOD	3
KAPITOLA I – Životopis	4
1 Rodina	4
1.1 Manželství a potomci	4
2 Vzdělání a práce	5
2.1 Kariéra	6
2.2 Osvětim	6
KAPITOLA II – Pokusy	8
1 Příběh dvojčat	8
2 Rodina liliputánů	10
3 Příběh těhotné ženy	11
KAPITOLA III – Útěk	12
1 Zajetí a útěk	12
2 Smrt	12
ZÁVĚR	13
POUŽITÁ LITERATURA	14
RESUMÉ	15

ÚVOD

Josef Mengele, přezdívaný „Anděl smrti“ nebo „Řezník“, zůstane kvůli jeho nelidským pokusům v paměti všech lidí jako tyran a spoluvůrce holocaustu. Lidem předurčoval v koncentračním táboře způsob smrti – buď šli do plynové komory, nebo si je vybral pro své pokusy, které nejraději provozoval na dětech, liliputech, těhotných ženách a všech (zvláštních) lidech, kteří mu padli do oka. Důsledky jeho „výzkumů“ většinou byla smrt či těžké zdravotní následky.

Přes to, že vystudoval prestižní školy a získal mnoho titulů, se z tohoto muže stal bezcitný netvor. Po druhé světové válce utekl z Německa, skrýval se na různých místech a patřil mezi nejhledanější osoby nacistického režimu. Jeho rodina ho přes všechno zlo, které způsobil, finančně podporovala, avšak potrestán za své činy nebyl. Zemřel v Brazílii na infarkt.

KAPITOLA I – Životopis

1 Rodina

Josef Mengele se narodil 16. března 1911 v bavorském Günzburgu jako syn Karla Mengeleho a jeho ženy Wilmy. Měl dva mladší bratry Karla a Aloise. Otec vlastnil úspěšnou továrnu na zemědělské stroje, a proto byla jeho rodina hodně bohatá a mohla zaplatit svému synovi kvalitní studium. Rodina byla katolicky založena. Mengele byl ve škole vždy šikovný a poslušný žák. Často také vzpomínal na svou matku, ke které cítil veliký respekt a kterou byl silně ovlivněn. Matka mu nevyjadřovala žádné city a to je možná jeden z důvodů, proč se z tak milého chlapce stal v dospělosti člověk opovrhující společností. Jeho matka vždy byla hlavou rodiny. Byla to přísná dáma bez jakýchkoliv citů a emocí. Jeho otec v mládí studoval na Technickém centru Mittweida. Vlastnil slévárnu a dílnu na výboru zemědělské techniky. Jeho společnost byla třetím největším výrobcem v Německu. Alois a Karl Mengelovi po otcově smrti zdědili jeho firmu a až do své smrti v ní působili jako generální ředitelé. Nejmladší bratr Alois měl ženu Ruth a s ní syna a dvě dcery, kteří se však díky hrůzné pověsti svého strýce Josefa Mengeleho nemohli uplatnit v životě.

1.1 Manželství a potomci

Josef Mengele se v roce 1939 oženil s dcerou obchodníka Irene Schoenbeinovou. V roce r. 1944 se jim narodil syna Rolfa, který až do svých 16 let věřil, že jeho otec je válečný hrdina. Pravda byla ale jiná. Josef Mengele se skrýval, a tak ho za svůj celý život viděl jen dvakrát. Při prvním setkání s Rolfem se Mengele vydával za jeho strýce Fritze. Rodina tak chtěla zabránit zjištění, co je Mengele vlastně zač. Mengele prchal před Rudou armádou a snažil se po sobě

nezanechat žádné stopy či dokumenty o jeho pokusech. V roce 1954 jeho manželka podala žádost o rozvod a poté se šťastně provdala za Alfonse Hackenjose, kterého Rolf považoval za svého otce. Když se Mengele přestěhoval do Brazílie, začal se věnovat více svému psaní deníku a dopisoval si také se svým synem. Vždy měli rozlišné názory a moc si spolu nerozuměli. Mengeleho syn jej vůbec nezajímal, a tak s ním trávil málo času. Rolf začal tušit, že jeho otec pracoval v Osvětimi, ale nechtěl tomu věřit, a tak ho jel navštívit do Brazílie. Otec se mu přiznal, nechtěl však o tom už více mluvit. Rolf zjistil, že jak všichni říkají, Mengele je nelidská stvůra, která omezovala lidská práva. Rolf v rozhovoru pro izraelský deník Jedioth Achronot prohlásil, aby se na něj pro otce nezlobili. „Vina není dědičná.“ Proto si také nechal změnit příjmení. Nechtěl, aby jeho děti už od narození měly na sobě takovou vinu.

V září v roce 1956 se k Josefovi Mengelemu přistěhovala jeho nová manželka Martha, vdova po jeho mladším bratrovi Karlovi, zároveň se svým synem Karlem Heinzem. I přesto že si se svým synem Rolfem nerozuměl, si ke Karlovi vytvořil pevný rodinný vztah.

2 Vzdělání a práce

Kap. Dr. med. Dr. phil. Josef Mengele bylo jeho celé jméno. Josef Mengele byl velmi ambiciózní člověk a již na gymnáziu o sobě prohlašoval, že ho bude jednou znát celý svět. Po maturitě začal studovat medicínu v Mnichově (obor antropologie). V Mnichově se setkal s myšlenkami socialismu a chodil na přednášky o teorii nadřazenosti árijské rasy. Podporoval myšlenku „Jen lepší lidé mají právo mít děti, zatímco lidé s pochybným genetickým vybavením mají zůstat bezdětní.“ Začal snít o společnosti bez slabosti a bídy. Což se mu splnilo, když provozoval v koncentračních táborech selekci lidí. Celá selekce probíhala tak, že šla řada, před kterou stál on sám a rozhodoval o životě či smrti lidí (osobně poslal do plynu přes 400 000 lidí) a na své pokusy si zvláště vybíral lidi.

Při své první „vědecké práci“ zkoumal přední část dolní čelisti u čtyř rasových skupin, která mu umožňovala rozlišit jednotlivé rasy, se kterou uspěl

a následně i obhájil. Dále šel studovat medicínu na fakultu do Frankfurtu nad Mohanem, kde jej učili, že povinností lékaře je ukončit „rasově nehodnotný život“. Tímto mohl Mengele začít třídít rasy jak uznal za vhodné. Druhou vědeckou práci publikoval pod titulem Rodinná anamnéza u rozštěpů rtů, čelistí a patra. Touto prací udělal další krok pro svou budoucí kariéru. Třetí a poslední rasová práce se zabývala dědičností ušních píštělů. Tato práce byla otištěna v časopise, který jednu dobu Mengele řídil.

2.1 Kariéra

Když mu bylo 21 let, vstoupil do organizace Stahlhelm, Bund der Frontsoldaten, ale musel, z ní vystoupit kvůli zdravotním potížím. V roce 1939 byl přeložen do Polska, kde zkoumal rasovou vhodnost Poláků. Byla ovšem válka a Mengele byl schopný doktor, a proto byl přeložen na Ukrajinu, aby pomáhal ve válce. Právě tam se naučil selekci v praxi a tady jej poprvé povýšili. Díky tomu, že byl ve válce zraněn, obdržel vyznamenání Železný kříž a byl převelen zpátky do koncentračních táborů, v nichž působil jako válečný ředitel Výzkumného ústavu. Zde byl finančně podporován bývalým císařem Vilémem, který mu poskytoval dotace na výzkumy. Mengele mu na oplátku posílal výsledky svých prací v balíčcích zabalených v hnědém balicím papíru. Balíčky pod označením „válečný materiál“ obsahovaly kosti, celé části lidských těl a končetin. Tímto krokem už Mengele začíná zkoušet své vědecké práce v praxi.

2.2 Osvětim

Na doporučení svého učitele Otmara von Verschuera byl v květnu 1943 poslán do Osvětimi. Hned po svém příjezdu Mengele neváhal prosazovat své rasové názory a poté, co byl jmenován šéflékařem ženského tábora v Birkenou,

poslal přes 1000 Romů do plynové komory. Považoval je za méněcennou rasu. Sám Mengele však připomínal daleko více Roma než čistého árijce. Po svém příjezdu do Osvětimi se Mengele odlišoval od ostatních lékařů tím, že se neustále pouštěl do nových úkolů. Byl tedy všemi z vězňů považován za hlavního lékaře tábora Osvětim, i když se na toto místo nikdy nedostal. Kvůli epidemii tyfu v ženském táboře poslal do plynových komor ještě dalších 600 žen. Když byl na konci roku 1943 nedostatek potravin, Mengele, aby ušetřil, posílal ženy do plynových komor. Celkově nechal zplynovat 40 000 žen.

Mengele byl vždy první, koho lidé po příjezdu do Osvětimi viděli. Měl vždy nablýskané boty, pistoli a pouhým mávnutím ruky v rukavici, v níž držel hůlku, poslal lidi (kojence, malé děti, dívky, matky, otce i prarodiče) na pravou nebo levou stranu. Místo vlevo znamenalo tábor a nucenou práci, vpravo plynovou komoru.

V té době mu bylo pouhých 32 let. Prý si vždy prohlížel svou kořist netečnými a pronikavými očima. Přicházely ale někdy i chvíle, kdy jeho tvář ustoupila k nadšenějšímu výrazu – to byla chvíle, kdy se objevil pár dvojčat.

KAPITOLA II – Pokusy

O tom, že Mengeleho ordinace rozhodně nebyla „ordinací v růžové zahradě“, se nemá smysl rozepisovat. Experimenty tohoto muže přezdívaného „Anděl smrti“ dalece překročily práh mezi zkoumáním a nelidským týráním. Mengele neměl právo brát lidem životy pro své zájmy jen proto, že byli jiné rasy, typu či barvě očí. To, co Mengele provozoval, se naprosto nepřineslo ani nejmenší vědecký pokrok. Nic svou činností nedosáhl, pouze týral lidi. Mengele spoustu času trávil ve své moderně vybavené pitevně, která se nacházela u krematoria č. 2 v Březince.

1 Příběh dvojčat

Miriam a Eva Mozesové se narodily 1934 jako jednovaječná dvojčata, nejmladší ze čtyř sester. Jejich matka je oblékala vždy do stejných šatů. Když jim bylo pouhých deset let, byly s rodinou poslány do koncentračního tábora v Osvětimi.

Eva vypráví: „Po několika dnech se otevřely dveře dobytčáku a já ucítila pach spáleného masa, který mě doprovázel každým dnem v Osvětimi. Viděla jsem další tucty židů, kteří se tlačili ven z dobytčáku. Najednou se před námi zastavil esesák a začal rvát: ‚Zwillinge!‘ A potom nás odvedl z davu pryč. Miriam a já jsme křičely a plakaly, pokoušely jsme se dostat k matce. Byly jsme vybrány na pokusy šíleného Josefa Mengeleho.“

Esesák je přivedl do budovy, kde je ostříhali a vytetovali jim číslo na ruku. Vysvětlovali jim, že mají jistá privilegia, např. mohou nosit své šaty, dostávat větší přiděl jídla apod. Dvojčata bydlela společně s ostatními v jenom velkém pokoji na patrové posteli. Poté je hned navštívil Mengele, prohlédl si je, zjistil kolik je mrtvých, a odešel.

Druhý den ráno museli všichni nováčci jít do laboratoře. Změřili jim hlavu, ušní lalůčky, nosní hřbety, velikost rtů, šířku, tvar a barvu očí. Všechno si pečlivě zapisovali a srovnávali dvojče s dvojčetem. Trvalo to hodiny. Děti přitom byly psychicky týrány. Odpoledne je jejich dozorčí učila písničku o nenávisti k židům. Museli ji všichni zpívat: „Jsem německé děcko, a když ne tak fuuuj!“ Rozestavila je do kruhu a jednu dívku postavila doprostřed. Museli kolem ní pochodovat a zpívat fuj, fuj, fuj. Sestra na ně křičela: „Špinaví hnusní židi, stejně vás všechny pozabíjíme, svině.“ Malé děti jí říkaly Had.

Dvojčata docházela pravidelně do laboratoře na odběr krve. Mengele se totiž rozhodl dát některému dvojčeti transfuzi krve jeho sourozence. Pro svůj pokus si vybral nejsilnější z dvojčat, a to Evu. Vpíchl jí do těla vir, který jí způsobil vysoké horečky, halucinace a bolest hlavy. Měla oteklé všechny končetiny a červenou pokožku. Nikdo se o ni moc nezajímal, jen ji odvedli na marodku, kde viděla polomrtvé lidi, kteří volali: „Vodu prosím! Jíst prosím!“ Bohužel tito lidé byly už odepsaní. Nikdo jim nepomohl. Esesáci dostali příkaz je nechat zemřít. Mezi ně přidali i Evu, která i přesto, že tohle vše viděla, se dokázala vzchopit a odplazit ke kohoutku s vodou.

Eva se musela uzdravit, protože kdyby zemřela, Mengele by pro svůj ohavný pokus zabil i její dvojče, aby je mohl pitvat zároveň. To vše ji motivovalo a i přesto, že trpěla silnými halucinacemi a často omdlávala. Každý večer se potajmu odplazila napít. To ji udrželo naživu a obě dvě se znovu šťastně shledaly. Ke konci druhé světové války je osvobodila Rudá Armáda a jely domů.

2 Rodina liliputánů

V roce 1944 v Osvětimi dorazil transport ze sedmi „trpaslíky“. Dva muži a pět žen velikosti pětiletého dítěte. Josef Mengele jimi byl velice fascinován. Tito „trpaslíci“ měli jít okamžitě do plynové komory, ale Mengele si je vzal k sobě a choval se k nim pěkně, ovšem ne na dlouho. Rodina Ovitzových si mohla ponechat své věci, neostříhal jim hlavy, mohli mít své vlastní nádoby a věci na umytí. Rodina byla velmi spokojená, avšak druhým dnem pro ně začalo peklo.

Mengele si je pozval do laboratoře a zahájil na nich neuvěřitelné experimenty. Paní Perla Ovitzová vzpomíná: „Množství odebírané krve bylo enormní, omdlávali jsme, a jakmile jsme přišli k sobě, odběr pokračoval.“ Mengelovi tímto pokusem nic světoborného nesledoval, z lékařského hlediska šlo jen o sadistické mučení bez jakéhokoliv vědeckého významu. Takhle ovšem byly míněny všechny jeho „experimenty“.

Dále je Mengele fyzicky trápil např. tak, že jim do uší vléval vřící a ledovou vodu. Podle přeživších z rodiny Ovitzových to bylo strašné utrpení. To vše dělal Mengele, aniž by dosáhl nějakého vytčeného vědeckého cíle.

Dokonce je ponížil i společensky tak, že pozval desítky vojáků a důstojníků na vystoupení Ovitzových. Však řekl, že půjde jen o zábavný kabaretní program. Když přišla rodina na pódium, Mengele jim přikázal, aby se svlékli donaha, a pak zahájil přednášku o degeneraci židovské rasy, kterou znázorňoval na tělech Ovitzových. Ponižoval je a mluvil o nich jako o podlidech a zkažené rase. Rodina se po představení psychicky zlomila.

Jelikož se blížil konec války, Ovitzovi více hrůzných experimentů nezažili a zanedlouho byly vysvobozeni Rudou armádou. Perla Ovitzová o Mengelovi řekla: „Mengele byl jako filmová hvězda. Velmi pohledný. Bylo lehké se do něj zamilovat. Ale nikdo, kdo viděl jeho obličej, si nedokáže představit, jaká zrůda se za touhle maskou skrývala. Přesto, kdybych měla rozhodnout, jestli má Mengele

viset, nechala bych ho jít. Byli jsme zachráněni z milosti ďábla, Bůh mu k tomu dal pověření.“

3 Příběh těhotné ženy

Ruth Eliasová byla ve svých dvaceti letech deportována do Terezína, kde se provdala. O rok později, když otěhotněla, ji přesunuli do Osvětimi-Březinky. Zde Ruth porodila. Mengele nařídil jednomu z SS lékařů, aby byla její ňadra svázána, aby nemohla své dítě kojit. Bylo to součástí „výzkumu“, ve kterém chtěl Mengele zjistit, jak dlouho dítě vydrží bez jídla.

Sama Ruth dostala mléčnou horečku, točila se jí hlava a otékala. Její dítě plakalo, až modralo, ale marně. Nakonec už jen chroptělo. Matka se ho snažila zachránit alespoň tím, že ho tajně krmila chlebem namočeným ve vodě. Dítě ale sláblo čím dál tím víc. Nakonec už mu nebylo pomoci.

Vězněná asistentka Maca Steinbergová už se na to nemohla dívat, a tak přinesla stříkačku s morfiem s tím, že dítě už nezachrání, ale nemělo by se trápit. Ruth své dítě zabít nechtěla a prosila o tuto službu Macu. Ta ale argumentovala tím, že složila přísahu a nesmí zabíjet. Ruth tedy nakonec zabila své dítě sama.

KAPITOLA III – Útěk

1 Zajetí a útěk

Když si Mengele uvědomil, že se blíží konec války a bude stíhán Rudou armádou za vraždu tisíců nevinných lidí, v dubnu 1945 uprchl z Osvětimi jako řadový voják. Byl zadržen nedaleko Norimberka. I když byl v zajateckém táboře zapsán pod svým vlastním jménem, nikdo netušil, co je zač, a tak byl propuštěn.

Protože Mengele viděl, že jsou odsuzováni a popravováni lidé, kteří s ním spolupracovali, začal se bát o svůj život. Při zasedání soudu v Norimberku vyšly najevo všechny zřůdnosti a Mengele musel Německo opustit.

Díky pomoci bývalých členů SS si opatřil falešné doklady a byl dopraven do Itálie, kde byl zadržen kvůli padělání. Mengele ale podplatil velícího důstojníka, a tak mohl spokojeně odplout do Jižní Ameriky. Se ženou Irenou se rozvedl, následně se oženil s vdovou po svém bratru Martou a společně odpluli v polovině července do Argentiny. Po pár letech se zase všichni vrátili do Evropy.

2 Smrt

Roku 1959 znovu z Evropy uprchl poté, co byl varován, že ho objevili lovci nacistů. Zamířil do Altosu v Paraguayi. Marta se se situací věčného útěku nesmířila, proto ho opustila. Od konce šedesátých let až do své smrti roku 1979 žil Mengele nedaleko Sao Paula v Brazílii. Když plaval v moři poblíž svého města, dostal infarkt, následně jej zasáhla křeč a Mengele se utopil. Byl pohřben pod falešným jménem Wolfgang Gerhard na hřbitově Panny Marie Růžencové v Embu.

ZÁVĚR

Četli jsme hodně článků, kde lidé Mengeleho spíše obhajovali a tvrdili o něm, že je to velice milý a ambiciózní člověk. My však víme, že to byl spíše případ sociopata, který se snadno včleňoval do společnosti, ale ve skutečnosti byl psychicky narušený.

Toto téma jsme si vybraly z toho důvodu, protože jsme chtěly vytáhnout z historie kus vzpomínek, pravdy a utrpení co si lidé za druhé světové války prožili a na kterou dnešní lidé neradi vzpomínají. Chtěli bychom motivovat lidi k tomu, aby se nad sebou začali trochu zamýšlet a nestávali se z nich takové stvůry jak někteří lidé za druhé světové války. Zaskočilo nás, jak jeden člověk může změnit natolik osud lidstva, že kvůli jeho nenávisti k nečisté rase zemřelo statisíce lidí.

POUŽITÁ LITERATURA

Josef Mengele. Citováno 25. 5. 2017. Dostupné z: <https://www.fdb.cz/lidi-zivotopis-biografie/274653-josef-mengele.html>

Josef Mengele – Anděl smrti. Citováno 25. 5. 2017. Dostupné z: <https://www.odmaturuj.cz/zivotopisy/josef-mengele-andel-smrti/>

Mengele sál liliputánům krev. Publikováno 23. 2. 2003. Citováno 25. 5. 2017. Dostupné z: <https://www.blesk.cz/clanek/zpravy-krimi/14519/mengele-sal-liliputanum-krev.html>

Hocká, Eva. Doktor Josef Mengele, nemilosrdná lidská bestie. Publikováno 5. 4. 2012. Citováno 25. 5. 2017. Dostupné z: <http://www.mzone.cz/clanek/doktor-josef-mengele-nemilosrdna-lidska-bestie/>

Golgo, Fabiano. Deníky Josefa Mengeleho. Publikováno 22. 11. 2004. Citováno 25. 5. 2017. Dostupné z: https://legac_y.blisty.cz/art/20772.html

Koncentrační tábor Osvětim-Auschwitz. Citováno 25. 5. 2017. Dostupné z: <http://www.osvetim-auschwitz.estranky.cz/clanky/JosefMengele.html>

Mozesová Korová Eva – Rojanyová Buccieriová, Lisa. Děti, které přežily Mengeleho. Grada : Praha, 2015. 223 s.

RESUMÉ

This work is about Josef Mengel, who was a Nazi doctor in Auschwitz. Almost all his life he devoted himself to medicine, exploration and autopsy of human bodies, which he carried out in very drastic ways on people without narcosis and without his permission. Despite all the evil he did, he founded a family that eventually condemned him. The rest of his life was hiding and fleeing the Red Army. This man is among the most wanted people in World War II. Our opinion on it is very skeptical. We only know about what we have read on the internet or in the litter.